

A KELET-KÖZÉP-EURÓPAI ORSZÁGOK OKTATÁSI SZABÁLYOZÓ RENDSZERE ÉS TANTERVELMÉLETE

T-7

Dudok Fanni

Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: Kelet-Közép Európa; oktatás; tanterv

Az oktatás irányításának egyik fő eszköze a tantervi szabályozás. Minden ország rendelkezik a saját közoktatását szabályozó törvénnyel, amelyhez alacsonyabb szintű előírások és rendeletek is tartoznak, ezek együttesen adják a tartalmi szabályozó keretet. A kétpólusú szabályozás fontos eleme a nemzeti tanterv, amely minden esetben egy központilag kidolgozott dokumentum, amely a mindenkire kötelező döntéseket tartalmazza. Erre a dokumentumra épülnek az iskolák helyi tantervei, valamint a bemeneti- és kimeneti követelmények is, ezt többször felülvizsgálják és átdolgozzák (Bárdossy, 2006; Molnár, 2013; Réti, 2015).

Az előadásom a kelet-közép európai térségben működő oktatási rendszerek jellemzőit hasonlítja össze szabályozási és tantervi szempontok szerint. Kutatásomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy vannak-e olyan közös vonások ezekben az országokban, amelyek egységessé teszik a térséget, amelyek hasonló működést feltételeznek. Az európai szakirodalomban elfogadott állításnak számít, hogy egységes területként tekintenek a térségre az országok közös múltja és fejlődési irányjai miatt, azonban erre vonatkozó összehasonlító elemzés kevés készült.

Korábbi kutatások (Réti, 2015; Creese, Gonzalez & Isaacs, 2016; Ince & Yildirim, 2018) alapján alakítottam ki az általam vizsgált 4 fő témakört, így: (1) Az oktatási rendszerek fő céljai; (2) A szabályozás és a tantervtípusok; (3) A matematika tantervek tartalma; (4) Az értékelési rendszer és a vizsgák.

Dokumentumelemzésen alapuló tanulmányomban megállapítottam, hogy egyes szempontok alapján egységes régióról beszélünk. Ilyen például, hogy minden országban egy erős központi szabályozás működik a törvényhozáson keresztül, de a törvények végrehajtása (betartatása és ellenőrzése) már alsóbb szinteken történik meg, azonban a szabályozás alsóbb rétegeiben már eltérő a centralizáltság mértéke. Továbbá minden vizsgált ország rendelkezik nemzeti alaptantervvel, amelyet központilag határoznak meg és minden állami általános iskolai intézményre kötelező érvénnyel fogadnak el. Minden vizsgált ország rendelkezik helyi/iskolai tantervvel, amely az intézmények szabad mozgását segíti, azonban ennek a mértéke eltérő, amely összefüggésben áll a központi szabályozással. Tanulmányom rávilágít azokra a matematika tantervi különbségekre, amelyek a vizsgált régióban nagymértékű eltérést jelölnek és okozói lehetnek az eltérő eredményességnek a nemzetközi méréseken, ilyen tényező pl. a matematika tanórak száma az általános iskolában és a végzős évfolyamban, illetve bizonyos témakörök érintettségének mélysége a 8. évfolyamos matematika oktatás során.

Elméleti kutatásom eredményei segítenek bemutatni Magyarországot és a szomszédos országok oktatási rendszereinek működését és rávilágítani arra, hogy mi teszi mégis egységessé azt a régiót, amely kezdetben hasonló gazdasági, politikai és társadalmi helyzetből eltérő fejlődési úton haladt tovább.